

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

001 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

MEDLOV - HLIVICE (okr. Olomouc)

„U vepřína“ Eneolit ?. Sídliště. Záchraný výzkum.

V prosinci 1998 narušil výkop pro vodovod patrně eneolitické sídliště se 4 objekty. Identifikace lokality v mapě 1:10000, list 14-44-11, v souřadnicích 364 mm od Z sekční čáry (ZSČ): 101 mm od J sekční čáry (JSČ), 368 mm od ZSČ: 110 mm od JSČ,

Marek Kalábek, ÚAPP v Olomouci

Resumé:

Medlov - Hlívce (Bez. Olomouc). Äneolithikum (?). Siedlung. Rettungsgrabung.

NÁMĚŠŤ NA HANÉ (okr. Olomouc)

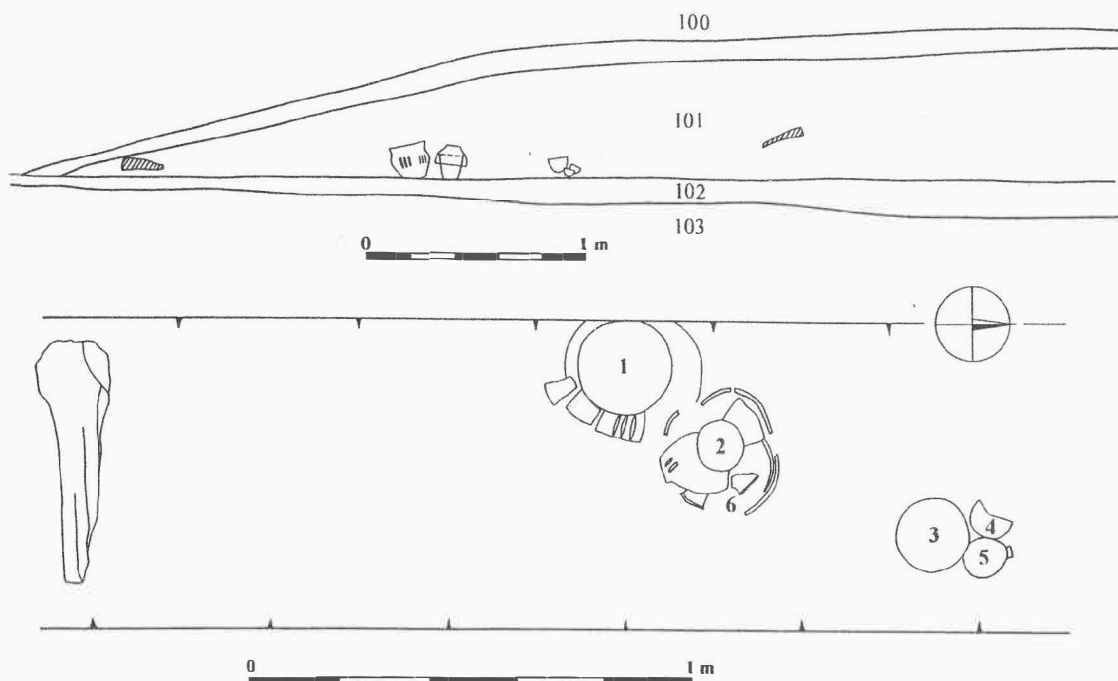
"Křemela I". Eneolit – kultura nálevkovitých pohárů. Mohylové pohřebiště.

V měsíci březnu 1997 byly v rámci řešení účelového projektu „Eneolitická mohylová pohřebiště střední Moravy“ (KZ97PO2OPP004) provedeny drobné zjišťovací výzkumy na dvou mohylách nekropole KNP v poloze Křemela I u Náměště na Hané.

Pohřebiště bylo objeveno v roce 1988, kdy zde byl proveden i zjišťovací výzkum (Šmíd 1990). V terénu bylo rozpoznáno a geodeticky zaměřeno 57 mohyl, jedna mohyla byla zjištěna dodatečně. Počtem mohyl a celkovou rozlohou pohřebiště, která se blíží 3 hektarů, se jedná o dosud největší objevený mohylník tohoto období. To společně s existencí dvou poněkud stranou ležících skupin menších mohyl - jakýchsi „satelitů“, - (na J a Z okraji mohylníku) stálo u zrodu myšlenky, zda se v jedné z těchto skupin neskryvá nejstarší - baalberská - vývojová fáze mohylníku. Analogie z blízkých Slatinek, kde na Kosíři v poloze Boří byly prokopány mohyly nejstarší a střední fáze, vzdálené od sebe jen asi 200 m, náš předpoklad jen podporovaly. Není jisté od věci připomenout, že baalberská fáze KNP je na hradisku „Rmíz u Laškova“, s nímž jsou dvě pohřebiště v poloze Křemela spojovány, doložena početnými nálezy. Výzkumem jedné z mohyl centrální části náměšťského mohylníku byly odkryty dva hroby s žárovými pohřby a keramikou počáteční fáze druhého stupně KNP. Tomuto datování odpovídá i kamenná obvodová konstrukce, charakteristická pro druhou vývojovou fázi eneolitických mohylových pohřebišť. Kamenné konstrukce stejného charakteru byly zjištěny v dalších třech mohylách centrální části pohřebiště. Proto byly zjišťovací sondy položeny vždy na jedné mohyle obou okrajových skupin.

Řez mohylou č. 23

Jedná se o jednu z mohyl, ležících na západním okraji pohřebiště. Jejím středem prochází lesní cesta a proto byl řez veden souběžně s východní hranou cesty. Násyp tvořila světle okrově hnědá lesní hlína s drobnými kamínky zvětralé kulmské břidlice. V jižní a severní části zásypu bylo nalezeno jen několik drobných kamenů, které není možné považovat, za doklad obvodové konstrukce a už vůbec ne za souvislý kamenný plášť, charakteristický pro mohyly baalberské fáze KNP. Tím však není vyloučena existence jednoduchého obvodového věnce, který je v pokročilejším stádiu vývoje nahrazen často jen nesouvislou řadou kamenů. Nalezeno bylo poměrně značné množství mazanice, která se v násypu vyskytovala v drobných, ale i ve větších zlomcích se zřetelnými otisky prutů. Keramika ani drobné artefakty nalezeny nebyly.

Obr.1. Náměšť na Hané, okr. Olomouc. Situace v mohyle č. 58

Řez mohylou č. 58

Tato mohyla leží na jižním okraji mohylníku a je jednou z deseti mohyl jižní skupiny s nimiž má shodnou velikost i výšku násypu. Sonda široká 70 cm byla vedena kolmo na podélnou osu mohyly, od jižního okraje směrem k severu, v 1/3 její délky od východního okraje. Jednoducho obvodovou konstrukci reprezentoval velký kámen uložený podélně s obvodovou hranou násypu. Ve vzdálenosti 1,8 m od jižního okraje mohyly ležely na úrovni původního terénu střepy ze tří nádob (1,2,6), druhá skupina nádob (3,4,5) pak 0,7 m dále k severu (obr. 1). První střepy byly nalezeny pouhých 30 cm pod dnešním povrchem.

Skupinu prvních třech nádob tvořily hrdlem vzhůru postavený pohár s trojicemi svislých žeber, který obsahoval žárový pohřeb, velký esovitě profilovaný hrnec s linií prstových důlků pod okrajem a dnem vzhůru obrácená nálevkovitá mísa, překrývající ústí hrnce. Druhou skupinu tvořily kónická mísa s výčnělkem pod okrajem, drobná esovitě profilovaná mísa a esovitě profilovaný šálek s oblým dnem a páskovým uchem vytaženým 1/3 své výšky nad jeho okraj.

Násyp mohyly se zvedá 65 cm nad okolní terén a tvoří ho světlá, okrově hnědá lesní hlína s drobnými kamínky kulmské břidlice, krytá tenkou vrstvou lesního humusu (K 101,100). Pod ní následovala poněkud světlejší hlína stejného složení (K102), která plynule přecházela ve zvětralé skalnaté podloží (K103).

Popis materiálu

1. Esovitě profilovaný pohár s max. výdutí ve 2/3 výšky. Na výdutí 5 trojic šikmo postavených plastických žeber. Středně pálený plavený materiál s kamínky, lom černý, povrch okrový, hlazený. R.: výška 235 mm, průměr o. 240 mm.

2. Torzo nálevkovité mísy plynulé profilace. Na max. výduti se dochoval 1 pár drobných svislých žeber. Dno chybí. Středně pálený materiál s kamínky, lom černý, povrch červenohnědý, přepálený. R.: výška 150 mm, průměr o. 260 mm.

3. Torzo kónické misky. Pod okrajem se dochovaly 2 masivní kuželovité výčnělky. Středně pálený materiál s kamínky, lom černý, povrch hlazený, hnědočervený. R.: výška cca 140 mm, průměr okraje 190 mm.

4. Torzo, asi 1/2, drobné esovitě profilované mísy s odlomeným plastickým výčnělkem na max. výduti. Plavený, středně pálený materiál, lom černý, povrch červenohnědý se stopami hlazení. R.: výška 75 mm, průměr o. 132 mm.

5. Esovitě profilovaný šálek s oblým dnem a páskovým uchem vytaženým mírně nad okraj. Plavený, středně pálený materiál, lom šedohnědý, povrch červenohnědý, hlazený. R.: výška 55 mm, průměr o. 85 mm.

6. Torzo esovitě profilovaného hrnce s prstovými vrypy pod okrajem. V linii prstových vrypů se dochovaly 2 kuželovité pupky. Středně pálený hrubší materiál s kamínky, lom černý, povrch hnědý hlazený.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Literatura:

Šmíd, M. 1990: Příspěvek k poznání eneolitických mohylových pohřebišť na střední Moravě, Pravěké a slovanské osídlení Moravy, 67-89, Brno.

Resumé:

Náměšť na Hané (Bez. Olomouc). "Křemela I". Äneolithikum - Trichterbecherkultur. Gräberfeld.

OLOMOUC - SLAVONÍN (okr. Olomouc)

„Horní lán“. Eneolit (KKA, KZP). Sídliště. Záchranný výzkum.

Velkým překvapením výzkumné sezony roku 1997 byl objev 4 objektů kultury kulovitých amfor a dalších jam kultury zvoncovitých pohárů. Viz „doba bronzová - Olomouc-Slavonín“

Jaroslav Peška, Mojmír Bém, ÚAPP v Olomouci

Resumé:

Olomouc-Slavonín (Bez. Olomouc). „Horní lán“. Äneolithikum. Kugelamphoren, Glockenbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLŠANY (okr. Prostějov)

Výstavba výrobní haly f. Mürdter-Dvořák, s.r.o. Eneolit KNP, KZP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V polovině měsíce června 1995 byl proveden záchranný archeologický výzkum v poloze Zlatníka, S obce Olšany. Plocha určená k zástavbě byla odhumusena a před zahájením výzkumu téměř z jedné poloviny zavezena šterkem. Zde nemohl být výzkum proveden. Na zbývající ploše byly prozkoumány 2 objekty KZP a jeden z baalberské fáze KNP (IB). Lokalita se nachází S Olšan, V od silnice z Olšan do Třebčína. Na ZM 1:10 000, list 24-22-23 najdeme místo výzkumu v okolí bodu určeného souřadnicemi 175 mm od Z s.č. a 17 mm od J s.č.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Olšany (Bez. Prostějov). Äneolithikum - Trichterbecherkultur, Glockenbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.